

OKÉNKO DO FARNOSTI

Ročník XV

leden 2006

číslo 1

Všecko jde

Mít dobrého koně
a nemít sedlo pro něj –
to jde.

Mít jaka statného
a nemít náklad pro něho –
to jde.

Mít ženu, co voní,
a nemít stan pro ni –
i to přece jde.

tibetská lidová poezie

Foto: Jiří Rous

Úvodem

Od krásy materiálního světa se dostáváme k odkrývání krás duševních. Řadu let se k nám dostávají zajímavé informace o duševním světě, o udivujících jevech v nás a okolo nás, o posilujících vlivech vody, stromů, bylin a všeho možného. Mnohému ještě nerozumíme, ale poodhalujeme jejich tajemství. Těším se, že časem to všechno třeba povede ještě dál, od říše duševní k prostoru duchovnímu. Až k Dárci a původci všeho. Nejvíce oblažující a uzdravující z veškeré bídě je přátelský vztah Nejvyššího a s Nejvyšším. Tak jako nám působí potěšení, když si porozumíme s malým dítětem, tak zřejmě Boha těší, porozumíme-li si s ním. Pak může ledacos narůst v plánech se světem. Vědět od prvních hodin v novém roce, že s námi ještě Bůh ve svém podnikání počítá, je povzbuzující. Nemusíme se cítit bezmocní na dálnici světa. Máme větší význam a možnosti, než si myslíme. Každá ušlechtilá snaha má veliký dopad a budoucnost – na rozdíl od všeho nabubřelého a jalového. Samozřejmě, že nám dělá starost zlovolnost a bezohlednost ve světě. Mezi nebezpečné despoty přibyl iránský prezident - vyhrožuje Izraeli. Židé dobře vědí, že si nemohou dovolit prohrát jedinou válku. Mají nárok na svou zemi. Kdo to zpochybňuje, ať zpochybní nárok Rusů na Lvov nebo Poláků na Vroclav.

Advent a Vánoce nás povzbudily, nejsme bezmocnými figurkami na šachovnici; svět bezprostřední i daleký, lidi blízké i vzdálenější nám svěřil do vzájemné péče Stvořitel. /v

P.S. Naše farnost má vlastní webové stránky: www.letohrad.farnost.cz

NADĚJE NÁRODA

Dostal jsem foto z Rychnova – kouká na mne pět potomků svých rodičů. Není to jediná taková rodina ve městě. Jak tyto děti znám, budou jednou společností ku prospěchu. Jejich soužití není jistě bez problémů, ale jedináček je na tom hůř. S kým se může rozdělit? S kým se naučí smířovat? – Já jako jedináček jsem proto narukoval ve čtrnácti letech do církevního internátu.

V Číně jedináčky nařizují. Od roku 1980 má rodina povoleného jediného potomka. Druhé dítě – např. v Šanghaji – stojí asi 10.000 Euro pokuty. To si každý rozmyslí. Dvojčata jsou ovšem bez postihu. Jsou tedy zvláštností – jako sourozenci mezi samými jedináčky, kteří jsou sami sobě „středem světa“. Můj pokojíček, moje čokoláda, moje peníze, moje babička, moje kolo či auto... Jedináček

se může cítit středem vesmíru. Země se otočí kolem své osy asi za 86.165 sekund, člověk to zvládne v daleko kratším čase. A vše ostatní se točí kolem něho!? V etice by bylo potřeba nového Galileiho nebo Giordana Bruna, aby to uvedli na správnou míru.

Dnešní moderní člověk je tedy utvrzován v přesvědčení, že on je středem všehomíra. Od dětství je hýčkán reklamou; od dětství není moderní pěstovat sebekázeň, ale obdivovat každou hloupost malého dítěte jako jeho kreativitu. Ta je přece žádoucí! Jiná věc je, jak to končí v dospívání. Dříve v rodinách s mnoha dětmi přišla pokora sama. Dnes jsme všichni tak trochu jedináčky, rozhýčkaní a sebestřední. Jsme vzorem lidem třetího světa, zápasícím o holé přežití? Už nás kdosi před dvěma tisíci lety na náš omyl upozornil...

Jan Rybář

Má Bůh zalíbení v naší zbožnosti?

Chceme-li někoho obdarovat, přemýšlíme, co by mu udělalo radost, jaký má vkus a co se mu líbí. Jakpak to je s Bohem? Na 4. neděli adventní jsme si všimli zajímavého textu 2 Sam 7,1-16.

David už upevnil své království, už si postavil i palác a bylo mu trapné, že Archa úmluvy je jen ve stanu. Prorok - králův rádce, schválil Davidův záměr postavit chrám Hospodinu. Ale Hospodin má jiný názor. „Davide, nikdy jsem žádný chrám nechtěl. Naopak, přece já jsem ve všem pečoval o tebe, z pastýře jsem tě udělal králem.“

Není lehké tomuto místu hned porozumět. Naštěstí je celá událost popsána, už z určitého nadhledu, také v 1. knize Paralipomenon, v 28. kapitole. Král David před svým dvorem, před svými dětmi, před předáky národa přiznává: „Mám ruce od krve a proto mi Bůh, na můj úmysl stavět chrám, řekl: Davide, přemýšlej, kdo z nás dvou je stavitelem a kdo koho potřebuje. Proto jsem upustil od stavby chrámu. Chrám postaví můj syn Šalomoun. Poslouchejte, Hospodin se zavázal, že bude při vás stát jako stál při mně, jen je třeba, abyste dodržovali to málo, co po vás Bůh chce!

A ještě jednu radu vám dám, často se Boha ptejte na jeho názory.“

Bůh ví o velikosti Davida, ale ví také o jeho slabostech a nedořešených věcech, v 2 Sam 11. kapitole je popsán Davidův těžký malér.

„Davide, vím, co jsi udělal dobrého, líbí se mi, tys ukázal svým lidem, že se vyplatí spolupracovat se mnou, ale já rozhodnu, kdo mně bude stavět chrám.“

Bůh není vláčen emocemi jako kolikráté my. Hospodin ví, že má David řadu chyb, ale má také řadu velmi dobrých vlastností a při pohledu na chyby Davidovy nezapomíná na jeho dobré vlastnosti. A při pohledu na dobré vlastnosti Davida nezapomíná na jeho chyby.

Máme chybné představy o svatých, myslíme si, že nedělají chyby. (V Bibli by se bezchybní dali spočítat na prstech jedné ruky.) Svatí by ledacos dělali jinak.

David je svatým králem Izraele. Ale spáchal také hrozné zločiny – tak se to učí všechny židovské děti, ale dokázal se před Boha rovně postavit. Proto mohl zůstat králem Izraele – to se všechny židovské děti učí. Mnoha světcům jejich hříchy pomohly prohlédnout, aby si o sobě přestali dělat iluze. Odpustit není pro Boha problém, Bůh nám hlavu neutrhne. Ale pro nás není snadné si přiznat pravdu. Je důležité nekličkovat před Bohem, jednat s ním upřímně a poctivě. „Celníci a nevěstky vás předcházejí do Božího království, protože jsou upřímnější než vy, na nic si nehrají, jsou poctivější.“ (srov. Mt 21,28-31)

7. kap. 2 knihy Samuelovy líčí, jak David chce stavět chrám. A 11. kap. pak vypráví, jak se později David provinil. Bůh ví, co je v Davidovi dobrého, ale také ví o jeho nevyřešených věcech. David má řadu výtečných vlastností, a proto si ho Bůh váží, proto je David použitelný, ale má v sobě také řadu nevy-

řešených věcí, a proto ho Hospodin nenechá utéci do zbožného podniku. „Davide, rozmysli si, zda budeš stavět chrám. Mohlo by ti to stoupnout do hlavy. Tvoji dvořané by tě přemluvili, aby se do zdi dala mramorová deska se zlatým nápisem: Jeho Nejjasnější Veličinstvo David, král Izraele postavil chrám Bohu, k jeho cti a slávě. Davide, bylo by škoda, kdybys zhloupl, a nosil nos nahoru, rozmysli si to s tím stavěním.“

Je rozdíl mezi naší zbožností a zbožností, jak si ji představuje Bůh. Naše snaha po hříchu honem napravovat zlo nějakým zbožným skutkem, může být zavádějící. Napadlo by vás to? Mě ne. Jsme pokažení svou - nebiblickou zbožností!

Kolik křesťanských chrámů bylo v dějinách církve postaveno zbožnými vladaři, kteří se neptali Boha, zda smějí stavět chrám? Chtěli odčinit svoji vinu a honem se dali do stavby krásných kostelů. Konec konců, i jeruzalémský chrám v době Ježíšově přestavěl do nové krásy Herodes a jaký to byl vladař.

(Všimněme si, jak my, milovníci umění a zbožní věřící, řekneme, ano, ale neměli bychom tyto krásné stavby. I Ježíšovi učedníci měli stejné názory: „Mistře, to je krása, jeruzalémský chrám je osmým divem světa, to si Hospodin zaslouží“, a Mistr smutně odpověděl: „Nezůstane z toho kámen na kameni“.

Nestaví-li dům naší zbožnosti Bůh, marně se stavitelé namáhají. Srov. Ž 127,1)

Bůh si Davida cení, v něčem je dobrý, v něčem jedná špatně, potřebuje dozrát. „Mám tě rád Davide, cením si tě, proto jsem tě tak vyzdvihl, ale chrám stavět nebudeš.“

Neříká: „Davide, ty ještě provedeš hrozná věcí.“ O „rukou od krve“ je řeč až v 1. Paralipomenon, ne v 2. knize Samuelově. Bůh pouze říká, já jsem soběstačný, nejsem odkázaný na tebe, na tvou pomoc.

Bůh nám je ochoten hříchy odpouštět, ale to neznamená, že se můžeme bezhlavě hrnout do superzbožnosti, že nějak honem, honem začneme ze sebe ždímat stůj co stůj všelijaké dobré skutky.

David má řadu dobrých vlastností. I Ježíš se o Davidovi vyjadřuje uctivě, a ne proto, že to byl jeho pra-pra-pra-pradědeček, ale pro Davidovu velikost. David má i svoje chyby, a Bůh mu je netoleruje, ale neztotožňuje Davida s jeho chybami.

Toto je veliké poučení pro nás. Někdy se ve velikém nadšení rozlétneme, začneme běhat do kostela, začneme se třeba modlit breviář, nadchneme se pro nějakou velikou akci, dokonce jsme ochotní pečovat o nemocné a všechno to může být útěk od podstatného. A může to vše skončit krachem. Můžeme budovat „chrám“, o který Bůh nestojí.

Jsme na tom podobně jako David, máme dobré vlastnosti i špatné. Máme mnoho nedořešených věcí. Musíme být opatrní s úmyslem, já ti Bože postavím „chrám“, slibuji se polepšit, nikdy nezhrěšit, atd.

Je třeba si dávat pozor na své postoje před Bohem a vůči Bohu a na své vztahy s druhými lidmi.

Jak chceme vést my kněží lidi k Bohu, když nejsme mezi sebou upřímní?

Jak chceme vést děti k Bohu, když si nedokážeme mezi sebou v rodině vyříkat základní věci? „Pojd Venoušku, já tě naučím modlitbičku“. Kam chceme dítě vést? Samozřejmě nemůžeme čekat s výchovou dětí, až budeme dokonalí, ale jde o to, neutíkat před nedořešenými věcmi do „zbožna“.

Bůh mně možná říká: „Ano, vím, že máš dobré vlastnosti, ale to tvoje děcko nenechám špatně strkat do kostela, dokavaď se ty sám nesrovnáš.“ Kolik „zbožných“ prarodičů, kteří svoje děti vychovali špatně, chce svá vnoučata honem dovést do kostela. Tvrdí: „My jsme vodili děti do kostela, hoši ministrovali, ale to víte, jaká byla doba. A nevěsta nebyla z domu ke kostelu vedená.“ (TÍM ROZHODNĚ NECHCI TVRDIT, ŽE VINA JE VŽDY NA RODIČÍCH, JESTLI JEJICH DĚTI NEVĚŘÍ V BOHA.) Ale je otázkou, jak jsme děti vychovali, jak jsme je vedli k Bohu. Možná jsou takoví, jak jsme je vychovali. (I Davidovi se nevyvedly děti.)

Prarodiče si často nepřiznají, a ani třeba nehledají, zda děti nevedli špatně. Zato teď si myslí, že mají svatou povinnost vnoučata protlačit nebo zahnat do kostela. Nepřiznají, my jsme si špatně vychovali děti. Kdepak, říkají: „Mladí dnes špatně vychovávají, my jsme byli jiní.“

(Kdopak může říci, vychoval jsem děti dobře, udělal jsem vše, co jsem měl udělat? Ale na prvním místě nejde o to, jak jsem děti vychoval, ale zda jsem poctivý k sobě. Není dobré si nepřiznat chyby a něco si nalhávat. Nás taky naši rodiče nevychovali bez chyb. Nemusíme si zoufat. Bůh se o naše děti i o nás naštěstí uchází.)

Bůh si vybírá své lidi. Abrahama, Davida, Marii... Řekla mně studentka: „Kdybych se narodila nedotčená hříchem, měla za manžela světce a dítě bylo Synem božím, to by se mi žilo.“ Kdepak, Bůh je velice vybíravý pro své nejbližší. Mnoho zbožných matek by bylo ochotno stát se matkou Mesiáše ... (Víte, jak by se natrásali? Stačí matky některých kněží, jak se některé alespoň zbožně a pokorně pýří, když už si nenatrásají své krásné peří.)

Bůh ví, co je v Davidovi (a jak bude jednat v budoucnu) a stejně ví, co je v Marii (a jak bude jednat v budoucnu).

Ty mně chceš Davide stavět dům? Takových nadšenců je mnoho, ale já rozhodnu, kdo mně postaví chrám.

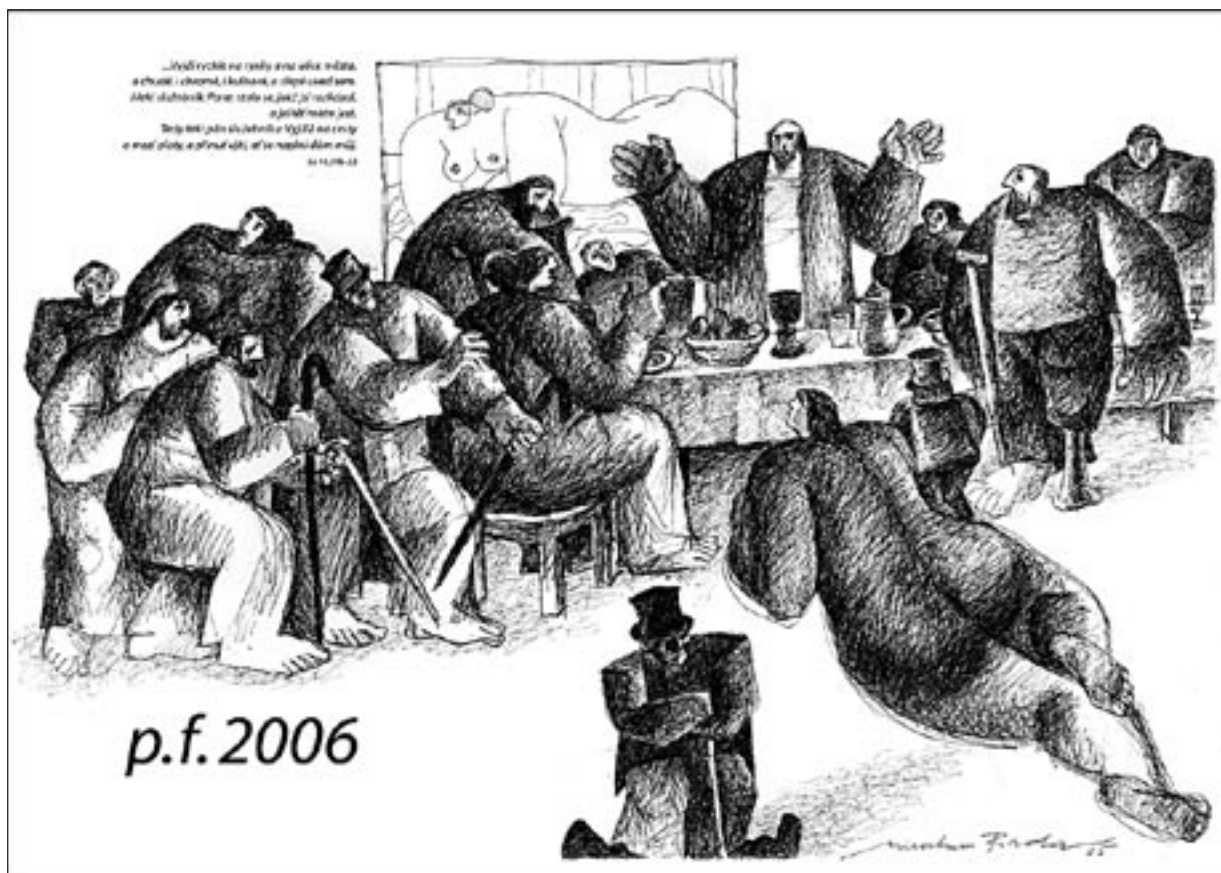
Mnoho děvčat si přálo a přeje, aby se jim narodil Mesiáš, ale Bůh si sám vybírá matku Mesiáše. Marie vyhrála konkurz.

Někdy předčasně jásáme nad svojí zbožností a hrneme se do úkonů zbožnosti na které „nemáme“, nebo by nám uškodily.

Máme si budovat dům na skále. Co tou skálou Ježíš myslí? (Stojí za to si svou odpověď zkontrolovat s evangeliem!) Ani čárka ze Starého Zákona nepomine, říká Ježíš.

Podívejme, jak důležitá čtení, jaká výuka, se nám ve Starém Zákoně nabízí.

/v

21. MALÉ SYMPOSION, TENTOKRÁT O KRITÉRIÍCH ROZHODOVÁNÍ

Umět žít znamená umět se rozhodnout pro to, co je skutečně důležité, a odložit nebo nechat být, co je jen naléhavé. V dovednostech rozhodování nás nikdo nevzdělává. Ti, kteří nás připravují na život, předpokládají, že nás tomu naučí život sám. Rozhodovat se téměř vždy znamená, že něco přijímáme a něco odmítáme. K tomu však potřebujeme znát kritéria, která stanoví hodnotu jednotlivých cílů i cest vedoucích k těmto zvoleným cílům.

Jak konstatoval už J. J. Rousseau, každý člověk musí během svého života pečlivě volit tři věci: svého životního druhu či družku, své povolání a své přátele. Individuální psychologie k tomu ještě dodává, že ke klíčovému úkolům života patří také vztah k sobě a k Absolutnu.

Veškeré naše rozhodování a jednání je hledáním a uskutečňováním odpovědí na tyto základní úkoly života a promítá se do životního stylu každého člověka.

Rozhodování je tedy důležité ve všech oblastech života. Umění rozhodovat znamená, že dokážeme posuzovat různé osobní motivy i cíle a požadavky kladené životem a že nám není zatěžko přítom i ustoupit, odkládat řešení, je-li k rozhodnutí nutné hledat další informace nebo se poradit s přáteli či odborníky. Přesto mnozí lidé přijímají první nápad či řešení a rozhodují se zkratkovitě. Urputně hájí principy, východiska nebo poznatky, s nimiž se ztotožnili nebo k nimž

dospěli, aniž by připustili námítky nebo věnovali pozornost odlišným názorům, a uznávali, že by na kritice nebo pochybnostech také mohlo něco být.

Téměř v každé situaci rozhodování stojíme před více možnostmi. Starověký čínský taoistický mudrc Čchü Jüan ve své básni Věštba radí, jak se v té – často nesmírné – síti různých nabídek a tlaků vyznat, abychom se mohli správně rozhodovat: „Obrát se jedine na své srdce a podle svého rozumu jednej!“

Křesťanská duchovní tradice učí správnému rozhodování cvičeními v rozlišování duchů. Tento poněkud nesrozumitelný název znamená, že se učíme pozorně zkoumat, jaké podněty nás dovedly k určitým stanoviskům a tendencím nebo dokonce už k rozhodnutím, a pak se učíme odmítat zlé a rozhodujeme se pro cestu pravdy a lásky.

*Mám zůstat věrný
s nesmlouvavou přímostí,
nebo mám napořád
vyprovázet a vítat sem a tam?
Mám pole obdělávat vlastní rukou
okopávat, býlí vytrhávat,
nebo si hledět zajistit jméno
tak, že se budu kol mocných točit?
Mám riskovat
poctivou bez falše řeč,
nebo si zpříjemnit život
tím, že se přizpůsobím?*

.....

*Mám zůstat čistý, rovný,
anebo mám být kluzký jak ličidlo,*

*jako kůže poddajný
a tak se všemu a všem přizpůsobit?*

.....

*Mám měřit se v letu se žlutým jeřábem,
či o zrno se rvát se slepicemi?
Co nese štěstí a co neštěstí?
Co odvrhnout a za čím se dát?
Doba je špinavá, čistoty v ní není.
Čchü Jüan*

*Napjal jsi tětivu - střílejl!
Japonské přísloví*

*Když ses vydal na cestu, nestarej se o svůj stín.
Indické přísloví*

*Říká se, že ze dvou zel máme volit to menší.
Já Vám radím, ze dvou zel nevolte žádné!
Ch. H. Spurgeon, baptistický teolog*

*Jediná věc, o které můžeme rozhodovat,
je co dělat v čase, jen. Je nám vyměřen.
J. R. R. Tolkien*

*Je je.tě jedna pravda.
Ta třetí pravda,
kterou je neznám.
V. Tublin (Hispánský triumf)*

*Minulost je pro nás uzamčena, nic se v ní nedá poopravit
nic nemohu přidat ke svým slovům a ke svým krokům
nemohu se modlit, kde jsem klnul
nemohu plakat, kde jsem se smál.
Ať tak nebo tak, jedenkrát skončí se to.
Jan Zahradníček*

P. F. 2006

Vladimír Smékal

Štít svatého Patrika

Vstávám dnes v nesmírné moci,
vždyť vzývám Svatou Trojici,
věřím v Boha trojjediného,
vyznávám Boha jediného,
jdu vstříc svému Stvořiteli
Vstávám dnes
v moci Kristova narození a křtu,
v moci jeho ukřižování a pohřbu,
v moci jeho zmrtvýchvstání
a vstupu do nebe.

Kriste, buď dnes mým ochráncem:
Kriste, buď se mnou,
Kriste, buď přede mnou,
Kriste, buď za mnou,
Kriste, buď ve mně,
Kriste, buď pode mnou,
Kriste, buď nade mnou,
Kriste, buď vpravo,
Kriste, buď vlevo,
Kriste, buď se mnou, když ležím,
Kriste, buď se mnou, když sedím,
Kriste, buď se mnou, když vstávám.

Kriste, buď v srdci každého,
kdo si na mne vzpomene,
Kriste, buď v ústech každého,
kdo o mně mluví,
Kriste, buď v očích každého,
kdo se na mne podívá,
Kriste, buď v uších každého,
kdo mě bude poslouchat.

Vstávám dnes v nesmírné moci,
vždyť vzývám Svatou Trojici;
věřím v Boha trojjediného,
vyznávám Boha jediného,
jdu vstříc svému Stvořiteli. Amen.

Benedikt XVI. pronesl překvapivě silná slova při setkání s věřícími v polovině prosince, o pošpinění Vánoc všudypřítomnými reklamními útoky a potlačování tradičního rozjímání silícími spotřebními návyky. Křesťané by, podle papeže, měli ve svých domovech postavit toliko prosté jesličky, které jsou „jednoduchým a účinným způsobem, jak dát najevo víru a předávat ji dětem.“

Například jenom v naší zemi se za vánoční dárky, jídlo a výzdobu utratí přes dvě stě miliard korun. Přibližně tedy dvojnásobek částky, již spotřebuje OSN na všechny své humanitární aktivity během celého roku.

/podle Literárních novin 51/2005/

Konflikt civilizací – hrozí, pokud budeme terorizmus ztotožňovat s islámem. Ale kdo jiný než věřící se mohou k moslimům přiblížit? Kdybychom dokázali navazovat osobní přátelství s moslimy jako Jan XXIII., jako Alois Musil (nedávno jsme o něm slyšeli přenášku) a další, mohli bychom jednou možná být i prostředníky mezi moslimy a Židy. Jan Pavel II. Začal před léty v Assisi modlitební setkání významných osobností světových náboženství. Článek Jaromíra Štětiny nám přichází naproti.

O dvou prorocích

Následující příběhy už jsem mnohokrát vpravěl. Omlouvám se těm, kteří je už slyšeli, ale myslím si, že je potřeba je opakovat neustále:

Koncem roku 1999 mne skrýval jeden můj čečenský přítel před ruskou federální armádou ve svém panelákovém bytě v jedné vesnici jižně od Grozného. Bylo to ve dnech kolem Vánoc. Na Štědrý den se ke mně přitočil a zeptal se: „Nemáte vy křesťani z Česka dnes nějaký významný svátek?“

„Ano,“ řekl jsem, „jeden z nejvýznamnějších. Říkáme mu Štědrý den.“

„A co vy křesťané na tenhle svůj svátek jíte?“ zeptal se můj kamarád.

„Rybu,“ řekl jsem.

Asi hodinu na to můj hostitel zmizel a vrátil se až večer. V kuchyni na stole přede mně položil balíček zabalovaný v novinách. Rozbalil jsem ho a přede mnou ležel na kusu papíru – zavináč.

Příběh má dvě pointy: První: můj přítel odešel koupit štedrovečerního herynka do vedlejší vesnice Dubajurt. Ta byla od naší vsi oddělena ruskou frontovou linií. Můj hostitel ji musel proplížit dvakrát: směrem tam a se zavináčem směrem zpět. Druhá pointa: Můj přítel se jmenuje Isa. Dostal jsem tenkrát štedrovečerní večeři od samotného Ježíše. Isa je v Koránu jméno Ježíšovo.

Kdykoliv jsem se dostal v muslimských zemích do diskuse o Ježíšovi, jasně jsem vy cítil, jaké úctě, zřejmě odpovídající prostoru jaký mu věnuje Mohamed v Koránu, se prorok Ježíš těší. Úcta k Ježíšovi se mi dá

být tím nejzákladnějším prvkem, na němž je třeba porozumění mezi islámem a křesťanstvím stavět. Ježíš, neboli Isa, ctěný muslimy i křesťany všech konfesí, je oním svorníkem, který sbližuje obě bratrská abrahámovská náboženství. I v běžném soužití muslima a křesťana, v každodenním životě se tato blízkost může překvapivě projevit.

Dříve nebo později se každý křesťan žijící v muslimských zemích setká s aráudou, základním vyznáním víry každého muslima: Lailah il allah, Muhammad rasul Allah, což obvykle překládáme do češtiny: Není boha, kromě Boha a Mohamed je jeho prorok.

V Afghánistánu se mne šahádu snažil naučit jeden můj kábulský přítel.

Nezpěchoval jsem se jeho snažením, přesto, že jsem základní muslimské zaklínadlo znal už dávno před tím. Opakoval jsem obě poloviny zázračné věty a čekal jsem na přítelovu reakci. Byla obvyklá: „Řekl jsi tu větu upřímně? Myslíš si upřímně, že není boha kromě Boha? Myslíš si upřímně, že Mohamed je jeho prorok?“

„Ano, myslím si upřímně, že není boha kromě Boha a myslím si upřímně, že Mohamed je jeho prorok,“ řekl jsem.

Tvář mého přítele se rozzářila a řekl: „Pak jsi se tedy stal muslimem. Kdo řekne šahádu ze srdce, se stává muslimem automaticky.“

I já jsem se usmál a řekl jsem: „Stojím si za svou upřímností, ale mýlíš se, příteli, muslimem jsem se nestal.“

Pak jsem mu dlouze vysvětloval, jak bolestně se moderní křesťanská teologie snaží vypořádat s proctvím Mohameda a s jasně cítanou ekumenickou potřebou. Vysvětloval jsem svému muslimskému kamarádovi, jak silně cítím vážný imperativ dnešního světa: Bez náboženského smíru nebude ve světě mír. A také jsem mu říkal, že rovnost kultur je předpokladem udržitelnosti života na naší planetě. A protože náboženství stále určují základní rysy civilizací, je třeba usilovat o jejich smířování a blízkost, což je první předpoklad, aby nebyla zneužívána, aby jimi nebyly příkrývány partikulární zájmy jedinců, vlád či organizovaných skupin.

V této adventní době mi zní v uších muslimské Ve jménu Boha, milosrdného a slitovného i křesťanské Ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého. Krásné a pokojné Vánoce.

Jaromír Štětina, senátor, Týdeník Rozhlas

...

Proč vlastně jsou někteří lidé na Štědrý večer tolik smutní? Pod vánočním stromem se přece rádně kupí dárky; z kuchyně přichází slavnostní vůně smaženého kapra; barborky včas rozkvetly; koledy mile pronikají k srdci a purpura, zcela ve smyslu téměř zlidovělého verše, tíše a ochotně mění se v dým. Někdo však přesto tesklivě přistupuje k oknu a pohled na padající sněhové vločky rozdírá jeho srdce. Proč?

Protože zázrak se nekonal; jeho naděje se nesplnila; nejslavnější večer roku pomalu končí; všechno je zase tak, jak bylo předtím, nic se nezměnilo. Člověku chtělo by se teď říci zaplaťpámbu, aspoň že vůbec po něčem ještě pořád toužíme! Ale po čem vlastně? V čem je tajemství Vánoc? Proč právě dnes jsou lidská srdce tolik plná naděje a lásky, ale i bolesti a zklamání, citů, které jen zdánlivě jsou si protichůdné a které přece jen vyvěrají z jednoho a téhož pramene? Čím to asi, že zvony dnes večer znějí vznešeněji než jindy, že černé siluety ptáků podřimujících ve větvích osamělých polních stromů rýsují se pojednou v mlhách mnohem zřetelněji a vroucněji než ještě včera, že znenadání, že chvíle na chvíli, pocítíme nesmyslnou, naléhavou, silnou a právě tak nevyplnitelnou potřebu být s těmi, kteří nás už dávno opustili a které na tomto světě už nikdy neuvídíme?

Myslím, že vůbec nikdo nedokáže opravdu spolehlivě takovou otázku zodpovědět. Mysterium Vánoc je ve své jednoduchosti neuchopitelně neproniknutelné: narodil se Kristus Pán. Zlatá hvězda s ocasem přivádí k němu zdaleka tři cizí krále. Zpočátku stojí však u něho, narodil se do jednoduchých poměrů, na slámu, jen tak docela obyčejně laskavý tesař, také pastýř; volak s oslem; ovečky. A maminka! Jeho úkolem je spásit svět skrze lásku.

Může být vůbec něco ještě krásnějšího nežli dětinská pověra, že ten, kdo se na Štědrý den postí, večer uvidí zlaté prasátko? Kdybych byl Ježíškem, určitě bych dnes večer zaklepal s růží na okno postarší ženy v obnošených manšestrákách, která letos v nejparnější léte nosila do pražských Riegrových sadů vodu ptáčků, aby neumřeli žízni. Vrátil bych dar chůze pětiletému chlapci z černokostelecké léčebny, který se dokáže pouze převalovat jako klubičko, ale přesto rád zpívá o pejskovi, který je vesel stále a hop! skáče dále. Kuba, Vojtík a Milošek z Louňovic našli by ráno u svých postýlek zase živou maminku, kterou jim letos před Vánoci zabilo rychle jedoucí auto. Způsobil bych, že všichni lidé aspoň jednou v životě mohli by slyšet tajemné půlnoční šplouchání vody v Lázeňském rybníce uprostřed brdských lesů.

Nic takového však bohužel není v mých silách. Nedokáže to žádný člověk. Mysterium Vánoc a narození Krista naléhavě potřebujeme, poněvadž bez naděje v naprosto nesplnitelné zázraky bychom vůbec nedokázali žít.

Petr Chudožilov, 1994

Z čeho máte největší kocovinu, co se týče polistopadového vývoje?

Jsem opravdu dost nervózní z toho, jak nakládáme s naší vlastí. Sice tu co chvíli slyšíme cosi o národních zájmech a národní identitě, ale ničíme si svou zemi my. Žádná EU nebo OSN. Hlavně jde o péči o zemi. Velká průmyslová předměstí vznikla v devatenáctém století chátrají, jsou vyprázdněná, vznikají tam slamy, a kolem nich se staví nové průmyslové zóny, protože nikdo nechce vyhazovat peníze za rekonstrukci starých budov. Daleko snazší je postavit na louce něco rozplzlého do všech stran, jednopodlažní hypermarket či tovární halu nebo disneyland, vedle toho udělat ohromné parkoviště, vedle ohromné skladiště a pak kolonie úplně stejných rodinných domků bez kontextu. Všechno to zabere kilometry čtvereční a prozrazuje to nevidaně pyšný vztah k půdě. Mluví se o tom, že je to důležité kvůli zaměstnanosti. Ale vůbec se nemluví o smyslu toho, co budou ti zaměstnaní dělat. Uvedu schválně hodně vypjatý příklad. Nelze přece obhajovat koncentrační tábory tím, že dávají zaměstnání bachařům! My ničíme kvůli zaměstnání kilometry své vlasti, ta fabrika se za dva tři roky odstěhuje někam, kde je to levnější, a země bude natrvalo poničená. My ji rozprodáváme. Pamatuji si, jak nám přísahali, že když bude dostavěn Temelín, bude zrušena těžba hnědého uhlí v celých severních Čechách. Samozřejmě že nic nezrušili a chtějí dál bourat krásné staré vesnice. Copak se naše země hodí na to, aby byla energetickým zdrojem pro celou Evropu? Tohle mě opravdu trápí. A nesouvisí to s tím, jestli je někdo z ODS nebo z ČSSD, v tomhle jsou všichni stejní.

V tomto se s vámi dobře souhlasí, ale když se na to podívám přizemněji - jsou rodiče, kteří žijí na sociálních dávkách, nemohou sehnat práci a mají tři děti. Těm je jedno, jestli si půjdou sednout za kasu do hypermarketu. Pro ně je důležité, že nebudou muset počítat, zda mohou koupit deset nebo patnáct rohlíků.

To, že lidé chtějí mít zaměstnání, je naprosto v pořádku. A mělo by se proto dělat vše. Ale spíš jde o to, kdo ty lidi zaměstnává. Například jsem se zmínil o starých předměstích. Proč chátrají? Proč se z Václavského náměstí stává Soho? Za chvíli bude nebezpečné přes Václavák vůbec přejít. Proč neumíme kombinovat banky a úřady s bydlením, obchody a restauracemi? Tradičně přece musí být všechny tyhle funkce propojeny, aby město žilo. Jakmile se

tady udělá jedna zóna pro průmysl, jiná zóna k odpočinku a další zóna pro bydlení, tak se odcizení prohlubuje a kvete kriminalita. Proč lidé, kteří touží po práci, nedostanou příležitost dělat něco takového? Například pro podniky rekonstruovat tato předměstí. Západní země si tohle uměly ohlídat lépe. Považují to na našem vývoji asi za nejsmutnější. A je chyba, že jsem proti tomu dříve ostřeji neprotestoval. Ale na druhé straně takovýto trend žádný prezident sám o sobě nezmění.

Zmínil jste Zelené. Ti s tím ale v parlamentu nic neudělají. Ani jiné strany. Průmyslové zóny jsou dnes takový byznys, že s tím žádná politická elita nehne.

To je součást soudobého civilizačního pohybu. Ten nám přináší sice tisíc a jednu báječných věcí, ale zároveň nám připravuje hrůzy. Jestli lidstvo musí zažít nějakou gigantickou katastrofu, nebo se vzpomene i bez ní, nevíme. Vše se ale dnes měří konzumem a spotřebou. Čím větší košík plný pomazánek si ze supermarketu odvážíme, tím údajně žijeme šťastněji. Souvisí to s celkově ateistickou společností. To se můžeme každý den chodit modlit do kostela, ale nic nezměníme na tom, že naše euroamerická civilizace je svou podstatou ateistická.

Vše se mění. Američané začali zpochybňovat Darwina...

Přece je jasné, že vše není jen tak. Není samozřejmě, že něco vůbec je. Že je kosmos a člověk. Že tu byli kdysi jen prvky, a teď je tu člověk jako tak nepředstavitelně strukturované jsoučno, je přece velmi divné a zvláštní. Nemyslím si jako kreacionisté, že je tu někdo, kdo do toho pořád zasahuje a vývoj postrkuje. Ale zároveň říct, že je to všechno jen hra jakýchsi náhod, není podle mne možné. To by těch náhod bylo příliš.

Kam ten vývoj jde? Objevují se stále nové civilizační choroby, člověk je čím dál víc nemocný.

Ano. A zároveň máme stále dokonalejší lékařskou techniku. A dražší. A délka věku roste. Má žena mluvila kdysi s jedním našim ministrem zdravotnictví o drahém medicínském stroji, který nám nabízel z ciziny. Ten

stroj by významně přispěl k tomu, že by za rok umíralo méně lidí. A ten ministr řekl: „No jo, ale co budeme dělat s tolika starými lidmi?“ Takže ono to není jen tak, že vymíráme na nemoci, ale i tak, že jsme jim vděční, že nás není víc. Naše odpovědnost není zkrátka na úrovni našich vynálezů. Zachraňujeme své životy, abychom pak nevěděli, co s nimi.

rozmlouvala Renata Kalenská, LN 17.12.2005

Foto: Miroslav Radiměřský

AKTUALITY

Jako každoročně nabízíme
**BESEDY
SE SNOUBENCI
A NOVOMANŽELY**

(víra není podmínkou)
15. ledna a každou další neděli
v 19 hod. na faře

Téma:

- k čemu je manželství dobré
- rozdíl mezi mužem a ženou, čím se můžeme navzájem obdarovat
- zamilovanost a láska
- umění komunikace
- pravidla soužití (odpuštění, řešení sporů, hádek ...)
- soužití s rodiči (pravidla, výhody a úskalí)
- hospodaření s penězi
- trávení volného času
- výchova dětí
- obsah manželského slibu
- posláni manželů
- příprava na svatební obřad

ORELSKÝ PLES

v Orlovně v sobotu 28.ledna od 20 hodin
vstupné 50 Kč, hraje LETRANDO

DĚTSKÝ KARNEVAL

v Orlovně v neděli 29.ledna od 14:30 hodin
vstupné dobrovolné, hraje LETRANDO

Oblastní charita Ústí nad Orlicí
pořádá v sobotu 4. února ve 20 hodin
v Orlovně na Orlici

X. Charitní ples

Hraje skupina Combi z Rychnova n. Kněž.
Předtančení - manželé Jantačovi.
Výborná kuchyně a bohatá tombola.
Výtěžek plesu je určen na nákup vybavení
do Nizkoprahového centra pro děti a mládež
v Letohradě.

Vstupné 90 Kč. Předprodej vstupenek
v kanceláři Oblastní charity, Na Kopečku
356, Letohrad, tel.: 465 621 281

Ekumenickou bohoslužbu

budeme slavit v neděli 12. února v 17 hodin
v evangelickém kostele.

Než bude mít letohradský evangelický sbor
svého faráře, bude v Letohradě zastupovat
hornočermenský farář Jakub Keller.

Díky Vám - se sešlo při sbírce na Charitu 11.
prosince 18.251 Kč.

Děkujeme Vám všem, kteří jste pomáhali
při společném slavení Vánoc v naší farnosti.

Děkujeme Vám všem, kteří jste se podíleli
na Tříkrálové sbírce, koledníkům, organiza-
törům i Vám, kteří jste přispěli penězi
a vřidností.

V roce 2005 jsme v naší farnosti pokřtili 30
dětí, 10 párů u nás vstoupilo do manželství
a 29 farníků jsme provodili ke vzkrášení.

PODĚKOVÁNÍ

patří Vám všem, farníkům našim i přes-
polním za vše co jste dobrého prokázali
komukoliv, i naší farnosti. Bez ochot-
ných a velkorysých lidí by bylo smutno
a ani bychom nemohli existovat. Jestli
se něco podaří, jakákoliv akce, slavnost,
nebo běží zdánlivě samozřejmě nějaký
provoz, pak za tím vždy stojí jeden nebo
více obětavců, kteří nehledí na sebe, ale
na prospěch celku. Měli bychom si jich
všímat, bez nich by se mnohé zastavilo
nebo drhlo. Děkuji vám obětavým z Cha-
rity, vám, kteří pečujete o potřebné, vám
kteří uklízíte kostely a sloužíte ostatním,
staráte se, přikládáte ruku k dílu. Vám,
štedrým dárcům peněz, pomoci, vám
kteří zpíváte, hrajete, zdobíte. Děkuji za
to, že nesoukromničíte ve víře, že ukazu-
jete cestu druhým a nenecháváte si svou
zkušenost pro sebe a pamatujete na jak-
koliv chudší a potřebné. Děkuji za všech-
nu vaší péči o vlastní i vzdálenější. Děku-
ji všem, kteří umí pochválit, naslouchat
a vcítit se do druhého, nenechají se odra-
dit a otrávit. Děkuji upřímným a všem ši-
řitelům dobré nálady. Nelze vyjmenovat
každého, kdo činí dobře. Bůh se raduje ze
všeho pěkného – jako nikdo jiný. Ať Vás
provází vědomí, že vším dobrým souzní-
me s Bohem.

Děkuji Vám za sebe, za druhé, za farnost.
Václav Vacek, farář

Potkání s Afrikou

Stovka lidí přišla na besedu s černošskou
učitelkou Dorin a s Alešem Vackem, huma-
nitárním pracovníkem v Zambii. Ledacos
víme o cizích zemích a přece si nedovedeme
představit nouzi mnoha lidí. Natož bídu. Ani
vyučování ve třídě se stovkou dětí. Znáte dí-
tě, které by ráno před školním vyučováním
tři hodiny kopal motykou na poli? Nebo
dovedete si představit, že bohoslužba trvá
čtyři hodiny a lidi z radosti tančí? Co dě-
lat, když dítě musí

do nemocnice a vy
nemáte jistotu, zda
lékaři nepoužijí
injekční stříkačku,
kterou už ošetřili
někoho s AIDS? Jak
naučit děti, aby ne-
pily vodu, ve které
si umyly ruce, když
je voda vzácná a je-
jich dědové to tak
dělali a byli zdraví?
Jak v rodině uhlídat
dostatečné množ-
ství kukuřice na
osetí políček, když
mají děti hlad? Co
prodat, aby byly pe-
níze na nákup? /v

Poutní slavnosti v roce 2006:

Lukavice	7. května
Kopeček	21. května
Červená	11. června
Mistrovice	25. června
Orlice a Šedivec	20. srpna
Kunčice	3. září
Letohrad	28. září

Adopce na dálku

Osmi našim adoptovaným dětem z Indie
skončí na konci března vyučování a začnou
jim prázdniny. Indické děti tráví prázdniny
jinak než děti u nás. Většinou je čeká prá-
ce v rodině, na poli, starost o sourozence.
Zpestřením může být návštěva u příbuz-
ných. O posledních prázdninách byl pro ně
připraven letní tábor.

Z dopisů od dětí víme, jak rády do školy
chodí a jak si toho váží, že se mohou učit.

Aby děti mohly i v dalším školním roce (tzn.
od června) školu navštěvovat, je potřeba vy-
brané peníze na „adopci“ odeslat do konce
února do Hradce Králové. Zatím máme
vybráno 24.566,50Kč, potřebujeme vybrat
15.433,50Kč (5.000,-Kč na dítě a rok). Z to-
hoto příspěvku se dětem zaplatí školné na
celý rok, koupí se jim učebnice, psací potře-
by, knihy, školní brašna a uniforma, přispěje
se jim na základní zdravotní péči a na jedno
plnohodnotné jídlo denně.

Proto prosíme všechny dobré lidi, kterým
záleží na tom, aby se děti v Indii měly lépe,
o příspěvek na „Adopci na dálku“. Přispět
můžete na Charitě v Letohradě, v kostele
na Orlici a v Letohradě do zapečetěných
pokladniček.

Všem dárcům děkujeme

za OCH: Marcela Náhlíková

Kdo se stará, ten má

Obyvatelé Červené se hlásí ke svým koře-
nům a pečují o svou osadu. V loňském roce
pořídili nový zvon, opravují hřbitovní zeď
a rozšiřují hřbitov, na konci roku ještě necha-
li pokrýt střechu nad sákrstí kaple mēdě-
ným plechem - dobrou práci odvedla klempír-
ská firma pana Jiráska z Letohradu.

Letos připravují hasiči slavnost 100 let výročí
jejich hasičského spolku. Mimo jiné si chtějí
pořídít hasičský prapor. Aby získali peníze,
chodí na brigády. Pan Václav Horák se sta-
rá a umí získat druhé k péči o společné. Rot-
nečtí, fandíme vám.

RODINA

Jak vést děti k asertivitě – odmítání

Dovedete si to jistě představit. Maminka nechtěla malému chlapci koupit pistoli, on sebou sekl na zem, ječel, kopal nohama a bušil pěstičkami...

Jeho maminka měla zřejmě dobře přijatou asertivní dovednost „nejsem zodpovědná za pocity druhých lidí“. Zřejmě dokázala už i zacvičit s výtčikou, které mnozí propadáme – „Co by tomu řekli lidi?“ Uprostřed zalidněného obchodáku sebou švihla na zem vedle chlapečka a začala ječet: „Já ti tu pistoli nechci koupit!“ Konsternovaný hošík okamžitě přestal. Pak se oba zvedli, maminka oprášila oděv a odkráčeli středem. Tak to je jistě svérázný způsob jak říci dítěti NE.

Jednou z cest jak posílit rodičovskou autoritu a pomoci dítěti orientovat se v životních situacích je zařazení jasného asertivního NE do komunikace s našimi potomky. Dávno neplatí, že mé dítě bude rádo, když mu všechno dovolím. Nemálo rodičů se takto spálilo a sklidilo ovoce velmi trpké. Opovržení, neposlušnost, vydírání... Stejně tak, jako dítě potřebuje dostatek ocenění a povzbuzení, musí dostat jasnou hranici, že „to to“ už nikoliv. Kdyby zvířecí mámy nedaly svým potomkům rádně za uši, když neposlechnou a příliš se například vzdálí, moc mládat by nepřezilo. A stejně tak i lidské mládě potřebuje svá NE, aby si vytvořilo zdravý psychický základ do dospělosti. Děti přejímají vzorce chování dospělých. Jakou výbavu asi dostane dítě, kterému se všechno dovolí a potom kouká na uhoněnou nic nestíhající maminku, snažící se zavděčit všem a naplnit přání svého okolí? Z takového dítěte buď vyroste podobně uhoněný

a nespokojený jedinec nebo naopak vzbouřenec. A většina z nás si asi spíš přeje, aby se náš potomek cítil lépe než my. Dávat dětem hranice znamená, že my jako rodiče víme, co chceme a kam jdeme. Jsme-li na pochybách, dítě to vycítí a šance ustát odmítnutí je pramalá. Znáte situaci, kdy přes své vlastní vnitřní protesty zakoupíte drahou hračku a pak se slyšíte, jak křičíte: „Majlant to stálo a ty si s tím vůbec nehraješ! Příště už ti nic nekoupím!“ A pak cítíte, že to není právě to, co jste chtěli říct? A když se hluboce zamyslíte, je vám jasné, že už když jste ten předražovaný vláček kupovali, věděli jste, že je to špatné? Ale koupili jste, jenom „ať je pokoj“. A hrůza – pokoj není, ba co hůř, neklid je ještě větší. Ještě tamto a ještě toto... Takže přesně to je ta situace, kdy je zdravé říci NE.

Posunout vlastní hranice

Je potřeba posunout svoji vlastní hranici „aby se nevztekal“, „aby byl pokoj“, „kdo má poslouchat ten pláč a zodpovídat všechna ta proč“. Musíme zaměřit svou pozornost na zkoumání co ano a co naopak už nikoliv. Zkoumání toho, proč něco nedovolíme, a utápění se v pochybnostech je neefektivní. Pokud se dočkáme reakcí typu „ale prooooč?“ nebo „ale já to chci“, či dokonce „ach jo, promiň, že žiju“, nezbyvá než nasadit tzv. „gramofonovou desku“. Bez jakéhokoli změny intonace a bez bublajících emocí opakovat dokola ne, ne, ne... Na vaši námitku, že je to těžké, odpovídám „ano, ale jde to, když budete cvičit“. Na námitku „to nejde“, odpovídám – „jde, ale vy nechcete“. Říkat NE nemusí být nepřijemnou záležitostí, když to zkusíme s úsměvem a pohledem do očí a věnujeme tomu čas. Je to jiné než podmračený křik od plotny s výtčikami a vyhrožováním. Většinou podléháme hlubokému přesvědčení, že když řekneme NE, musíme to náležitě zdůvodnit a omluvit. Podle

mé zkušenosti právě tyto litanie způsobují, že si naši potomci zacpávají uši. Jsem zastáncem toho, že někdy prostě „ne“ bez důvodů stačí a je daleko pádnější, než když budeme argumenty dalekosáhle zdůvodňovat. Když důvod – tak jeden a jednou. Přílišná argumentace vede přesně k tomu, že debata je nekonečná, vy se vyčerpáte a děti jsou na koni. Na závěr radím – buďte důslední a vydrzte, výsledky se určitě dostaví.

Ing. Eva Mizerová,
Děti a my 2/2005

Chvála lidské řeči

Nejdůležitějším prostředkem lidské korepondence, zvláště přes prostor a čas, jest lidská řeč. Řeč jest jen symbolika. Slovem se nemůže nahradit objetí, ale objetím se nemůže nahradit cit a citem se nemůže nahradit duchovní poznání. Vše jest jen symbolem, co právě není přímým ustanovením svrchovaným. Řeč obsahuje symboly pro všecko, ne sice nejjemnější, mnohdy dosti chudé, ale přece jen dostačující.

Reprezentuje život v lidstvu.

Několik tisíciletí slávy, utrpení a bouří ji pokrýlo svými ozdobami. Všechny vášně, zločiny, touhy, extáze a moci se k ní uchylovaly pro výraz. V lidské řeči se koupala a krásnila vyznání lásky, bitevní rozkazy, ortely smrti a obřady všech věků a národů. Je žárlivá na svou slávu. Tam, kde člověk útokům zloby, živlů, vojsk a šelem odpovídal činem beze slov, jako by chtěl ukázat zbytečnost nebo méněcennost slov, tam se právě vzpružila a proti činu mužů vytvořila své prózy jako protiváhu: tam, kde milost, radost nebo hrůza pozbyly slov, která se zdála nedostatečná, zastavila se jen na okamžik, aby jiným zjevila svou konkurenční schopnost s ironicky blaženým úsměvem.

Není absolutně vyčerpateľná, ale pro lidské zkušenosti, vyšší i nižší, jest přece jen nevyčerpateľná. Někde se nabízí, někde vábí, uniká, jinde se ohýbá a poddává, jinde vzdoruje hrdě a pevně, zvláště když sama nabízí některý svůj slavný a prastarý výraz a člověk mu nechce rozumět nebo se ho bojí. Řeč podléhala i vzdorovala všem lidským utrpením a úpadkům. Kazila se s člověkem, vítězila s ním, krásněla s ním i hněla s ním.

V každém národě se uchovala celá její dynastie všech pokolení, která si uchovávají svůj hierarchický lesk a obřad v původní intenzitě i pod nánosem všednosti. Generace mladší zdají se zakrývat lesk generací starších i nejstarších a přece právě v těch nejstarších je všechna neporušená sláva konkvesty.

Metafory se množí a stávají se jemnějšími, ale zároveň v jejich množství se rodí nebezpečí. Kdo se naučí úplně ovládat metaforu, tomu se jednou zasteskne po řeči bez metafor, řeči původní, která se blíží posunků úsečnému, prostému; zatouží po obnově prvotního slova, poněvadž prvotní slovo chová v sobě nevyprchalou vůni zkušeností předhistorických a rajsých. Tím jsou dány meze básnických výrazů. Blázen praví, že lidská řeč je chudá; chudá jest jen pro věci řádu vyššího, než jest řád lidský. Ale na ty věci nestačí žádné umění, a proto, praví-li umělec ve funkci umělce, že mu je lidská řeč na něco chudá, prozrazuje tím, že neví, co je lidská řeč, prozrazuje hrubou nevědomost, povrchnost a neúctu.

Jaroslav Durych, TT 5/2005

foto Jiří Kolbaba: Zaklínám

MIZÍ MOUDŘÍ STAŘÍ LIDÉ

s Ivem Markvartem o stromech, dětech, venkovu a apokalypse

Ivo Markvart se narodil roku 1955 v Podbracích na Litoměřicku v rodině sedláka, který odmítl vstoupit do JZD a byl za to vězněn.

Dvakrát se nedostal na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, nakonec tu vystudoval knihovnictví (diplomová práce o soukromých vydavatelích meziválečného období).

Po škole pracoval v národním podniku Stavi-va, jako redaktor Amatérské scény, naposledy v knihovně v Lounech jako její ředitel. Působil také jako editor (stál mj. u zrodu poslední vzpomínkové knihy generála Františka Fajtla) a je autorem několika knih, které sepsal na základě svých výzkumů dětského myšlení a tvorby. Za jedno z těchto děl získal v roce 1997 cenu Nejkrásnější kniha roku.

Na Lounsku a Litoměřicku pomáhal při vzniku desítek občanských sdružení.

Toto torzo rozhovoru s Ivem Markvartem vzniklo čtyři dny před jeho smrtí - zemřel nedávno na následky dopravní nehody: srazilo ho auto, když se vracel na kole domů.

Vášim dlouhodobým tématem je venkov, odkud pocházíte a kam se vracíte. Co vás tam táhne?

Venkov, to je láska a bolest. Na vsi se dá snadněji vnímat zázrak stvoření. Denně se dívám na panorama Českého středohoří se siluetou hradu Házmburk. Za ním je rozvěřen ten vějíř kopců s královnou Milešovkou, v dálce Bezděz a za dobrého počasí je vidět Ještěd. A blízko Říp. Denně ale taky trnu nad drancováním: díky kořistníkům, kteří postupně odtěžili Chraberecký chlum, znetvořili Vrše-tín a zakusují se do dalších lokalit, se Máchovo středohoří stává zpustošeným územím. Za asistence ministerstva pro životní prostředí prožíváme dobu igelitovou.

Jaké rysy má venkov na pomezí středních a severních Čech?

Mizí starousedlíci, na věčnost odešla většina pamětníků někdejší pospolitosti, kdy se na návších zpívalo, kdy ve vesnicích kvetl spolkový život. Některé vsi jsou skoro mrtvé. Jinde dokáže pár jednotlivců strhnout ostatní a založit třeba okrašlovací spolek nebo divadelní

soubor. Na venkově mne stále fascinuje to těsné propojení lidských osudů. Jako bývalý prázdninový pošták sleduji od dětství stovky barvitých životů, vzájemně propojených. Jen na vsi lze ještě někdy vnímat ty tajuplné boží mlýny, které rozdrťí špatnost, odměňují pracovitost, pokoru. Velký problém vesnice je to, že mizí moudří staří lidé.

Kam zmizeli?

Nejstarší generaci představují dnes často už jen bývalí jezeďáci, teskně vzpomínající na plné hrnce družstevní vepřové. Reptají zapškle a vidí rudě. Poctivých sedláků, pro které byla půda vším, kteří nejdřív opravili chlévy a až potom stavení, najdete jen pár. Dnešní venkov je povětšinou jen koncentrované prázdno, prokládané jídlem, hospodou a televizí Nova. Dobře by se odsud vymýšlela reforma zdravotnictví a sociálního systému. Lidé se ládují sladkostmi, levnými uzeninami ze supermarketů, jejichž letáky dostávají do schránek, zapíjejí to alkoholem, a pak směřují z hospody k doktorovi. Návštěva lékaře je zejména pro důchodce milým rozptýlením. Jsou to groteskní situace. Vidíte ráno babku, jak jde s rancem trávy pro králíky, za chvíli pro ni přijede sanitka jako pro nemohoucí, odveze ji na injekci nebo na nějakou proceduru, pak ji přiveze a stařenka běží jako čípera naštipat dříví. Pokud by se za návštěvy lékaře, za recepty, za jídlo v nemocnici platila třeba i jen symbolická částka, ušetřily by se miliardy, jež by se daly investovat třeba do ochrany životního prostředí. Většina lidí zneužívá i rozchazovací sociální systém.

Založil jste občanské sdružení Vesnice - domov - krajina. Co to sdružení dělá?

Myslím si, že pokud něco zachrání tuhle nemocnou společnost před zánikem, bude to svět tisícovek neziskových organizací, které zúrodňují prostory, kam toporné politické struktury nedosáhnou. Naše organizace se snaží o obnovu menších památek v okolí Peruce a Mšené-lázní. Kostelíky, kapličky, opravené špejchary jsou ozdobami krajiny, atributy opravdového domova, který může koneckonců něčím lákat i turisty. Za opuštěnými průmyslovými zónami, k nimž povedou šestiproudé dálnice, k nám jezdit nebudou. Stát si bohužel stále není vědom pokladu ukrytého v památkách. Stejně tak jako ve stromech.

Jak s tím souvisí stromy?

Lidé k nim nemají dost úcty. Stromy živoří a s nimi civilizace. Plošně odumírají kaštan-ny. Nyní lavinovitě i javory. Postiženy jsou lípy, ořešáky, místy i jasany. Schnou borovice. Děším se lhostejnosti. Ve městech a na vsích jsou i v parcích ořezávány větve stromů. V ulicích se někdy provádí řez „na hlavu“. Zůstane jenom kmen. Ten dál jen živoří. Nepochopitelné pro mne je, že si k tomu městské nebo obecní úřady nájímají specializované firmy. Někteří lidé by měli mít na motorovou pilu zbrojný pas. I z okolí vesnic mizí tisíce stromů. Neobnovují se aleje. Stromy jsou bezbranné v cynické společnosti barbarů. Když řeknete ve městě zeleň, většinou jde o pár boroviček v obludných betonových květináčích, které se na jaře vystrčí na náměstí a na podzim zase

schovají. A na vesnici? Sledovat, jak roste a mohutní lípa, je pro uspěchaného člověka nepředstavitelné. Proč sázet strom, ze kterého se budou radovat vnuci za sto, dvě stě let. K zeleným plechovým vratům, bílým plastovým oknům a bodavě žluté fasádě si ještě přidejte záhonek tují.

Loni jste se intenzivně věnoval vztahu školáků k cizincům. Co jste zjistil?

Ptal jsem se všech lounských dětí nad deset let, své pocity mi sdělovaly i děti cizinců žijících v Lounech. Cizinci jsou většinou školáků sympatičtí odlišností, odvahou, vůlí překonat nesnáze a překážky. Překvapilo mne jednoznačné přijetí ruských spolužáků, velmi dobře do tříd vplouvají Vietnamci, Číňané, Japonci... Jsou houževnatí, přátelští, slušní. Krutou realitou je vztah dětské populace k Romům. Tady panuje nesmiřitelné rasové napětí. Romové jsou pro většinu školáků nebezpečnými cizinci. Nemožu uvěřit, že všechna ta negativa vznikla ze skutečných dětských zážitků. Z některých formulací vyplývá, že děti jen papouškují to, co slyšely doma. Co mohou šestáci vědět o zneužívání sociálních dávek? O neplacení daní? Přesto vůči Romům řada z nich projevuje otevřenou nenávisť. Je to hrozné zjištění, zvláště když si uvědomíme, že s naprostou většinou Romů nás pojí společné státní občanství. Obecně mne překvapila propast mezi školáky z pátých, šestých a osmých či devátých tříd. Pátáci byli schopni odpovědi na prostou anketní otázku popsat i víc než přidělenou „áčtyřku“ papíru. Naproti tomu odpovědi některých deváťáků mohu s klidným svědomím označit za primitivní. Možná je to jen nezájem, mají už úplně jiný svět esemesek, chatu a kdovícoho ještě. Každopádně to bylo zarážející.

Na co jste se ptal dětí cizinců?

Co si myslí o nás, o svých českých spolužácích. Chlapec z Ukrajiny mi napsal: „Většinu spolužáků vůbec nezajímám. Pár kluků mě pořád provokuje. Furt nadávají, že lidé z Ukrajiny jsou chudí a nenormální, někteří mi závidí, že zvládám čtyři jazyky. Opravdové kamarády skoro žádné nemám.“ Přes všechny problémy a někdy obrovské kulturní rozdíly mají malí cizinci hodně energie a odvážně překonávají problémy, které před nimi stojí. Cizinci jsou velkou výzvou i pro učitele. Řada z nich není připravena na jakékoli vybočení ze stereotypu. Školák musí perfektně skloňovat, časovat, dobře vyslovovat bez ohledu na to, že je třeba z Rumunska nebo Číny.

Osvícení učitelé neexistují?

Samozřejmě, že existují: tak například učitelka, která rychle pochopila, že „její“ cizinec ještě neporozuměl některým výrazům v češtině a snaží se s ním komunikovat v angličtině. V hodině matematiky běžně přechází z češtiny do angličtiny, aby zjistila, jaké má znalosti. Ostatní děti to fascinuje, najednou si váží toho, že jejich nový spolužák je tak chytrý. Řada učitelů mi potvrdila, že zejména děti rodičů z Asie svými vědomostmi

značně převyšují český průměr a stávají se z nich tahouni ostatních.

Dáváte dohromady soubory dětských textů a kreseb. Co v nich hledáte?

Ty bizarní poetické, často syrové texty ukazují děti jako bytosti s výbušnou imaginací. V minulé knížce jsem sebral jejich sarkastické postřehy z návštěv muzeí - snad to proměnilo aspoň nějaké zbytnělé muzejní expozice. Definitivně poslední knížkou bude sociologická sonda zkoumající vliv počítačů na dětskou psychiku.

Co jste zjistil?

Odpovědi zhruba tisícovky lounských školáků mne zaskočily. Ocitl jsem se ve světě odlidštěné virtuální reality. V každé třídě trpí tak jeden staromilec, který ještě čte a počítačovými maniaký-závisláky pohrdá. Jeho role je ale velmi obtížná. Snažil jsem se vybrat co nejvíc vtipných odpovědí nezavisláků, abych vyvážil uniformitu školáckého stáda, které se po závěrečné vyučovací hodině rozprchne domů, zapne počítač a začne chatovat se spolužáky. Maminka, která se domnívá, že DELETE = DĚLEJTE, si jistě bude myslet, že spolužáci odjíždějí na chatu. Kluci přitom studují těžké porno. Dívky navštěvují Seznamku a Kecal. A to už nemluví o tom, že internet je využíván pro bezduché stahování prefabrikovaných školních referátů. Často se teď hovoří o tom, že dnešní školáky je důležité nikoli množství nabílovaných údajů, ale schopnost nacházet informace. Souhlasím s tím, ale myslím, že to hledání by mělo být podpořeno i nějakým množstvím nutných znalostí. Jako by se na to zapomínalo. Pochybuju, že by cílem školy mělo být naučit žáky jen rutinnímu stahování textů. Můj program proto zní: Internet ze škol!

Internet ze škol? Skutečně?

Internet do škol je obludný rozchazovací projekt. Před léty jsem pronikl na ministerstvo školství a hledal tam někoho, kdo by měl v referátu školní knihovny. Mluvil jsem s řediteli odborů a dozvěděl se od udivených figur, že na ministerstvu nikdo takový není. Internetový věk, internetová džungle - to ano, knihy - nepatřičná záležitost. Taková je koncepce nabitného ministerstva školství. Smutné je, že zcvokla i bibliotekářská veřejnost.

Počkejte, knihovny se bez počítačů neobejdou.

V bibliotékách se už téměř nemluví o knihách, ale o sítích, strukturované kabeláži, serverech, skenerech, a především o neustálých poruchách techniky, která čas nešetří, ale okrádá o něj. Místo práce se čtenářem rozebíráme, v jakém programu můžeme vytvářet dokumenty, aby se knihovny jednotně dorozuměly. Katalogy v počítačové paměti jsou úžasné, jenže nekonečná snadnost přístupu k nekonečnému sumě informací člověka ztrochuje a vyčerpává. Rychle, rychle. Jenže proč a k jakému cíli? Často si připomínám Bufoelovu větu: „Informace je zkáza lidstva.“ Stále opakují: dětem je třeba

Foto: Radek Krahulík

od školních let vštěpovat určité mravní zásady. Skrze kvalitní četbu je provést základy vzdělání a naučit je vybírat z pyramid informací to podstatné. Jinak nás www - 666 -, šelma z Apokalypsy, pohltí a zničí. Školák se solidním základem vědomostí a zásad dokáže ledacos odmltnout, umí leccjaké hlouposti vzdorovat. Jde jen o to, zda takové školáky učitelé vychovávají.

Jak vnímáte atmosféru dnešní školy?

Za patnáct let, co systematicky nahlížím do dětské duše, se školní klima podle mě změnilo. Ostrý je postřeh třináctiletého školáka: „Hodně kamarádů bylo výborných ve škole, dobře se učili. Pak jim rodiče koupili počítač a voni na něm zcvokli.“ Přibývá dyslektiků, dysgrafiků a hyperaktivních dětí. Učitelé na prvním stupni to zvládají taktak, na druhém stupni působí jako štvaná zvěř. Vyhořelí, pohledy vyhaslé, reakce často hysterické, jsou přetaženi. Je to stresující práce. Žijeme v ateistickém státě, který nemá ani marginální ideu. Ve společnosti se pěstuje zrůdná hierarchie hodnot. Pseudokult dětí je dlouhodobě neúnosný. Věřím, že výchova má mít tyto atributy: tvořivost, odpovědnost a tvrdost. Bez tvrdosti a kázně se škola stává jen pekelným holubníkem. Dneska jako by se všechno dělo v duchu těch hloupých reklamních hesel, která dopadají na děti i z jejich časopisů: Nepracujte, bavte se!

Vypadá to, že jste apokalyptik.

Podle mne žijeme ve společnosti zmaru, kdy se sprostota stává pomalu společenskou normou, kdy si spojení s tradicí, s lidovou moudrostí uchovává nepatrná menšina. Mízí hranice vkusu, soudnosti. Obludný je kult sportu. Čist zpravu o sportovním utkání je přece magořina. Velkou vinu mají bulvární média, jde o zneužití lidské inteligence. Stejná je i vina politiků-lhářů. Komunisté nedávné totality, to byli lháři-ošumělci. Těm dnešním politickým špičkám lhářů obleky lépe padnou, hrají tenis, rozumějí vinu. A nepocítí vinu. Přitom námi stále prostupují nekonečné velebné Březinovy „skryté dějiny“. Skryté dějiny v Eliotově „pusté zemi“, která byla stvořena jako pozemský ráj. Život je nevyšlovně vzácný, ale ztupělci si to na cestě do krematoria neuvědomují. Zlo je součástí světa a je třeba mu vzdorovat naději, nezištnou činorodostí, modlitbou. Jsem sice apokalyptik, ale plný naděje.

David Hertl,
spolupracovník Českého rozhlasu,
RESPEKT 51/05

NÁŠ ROZHOVOR

Pan František Holeček (1912) z Letohradu, čp. 202, má v sobě moudrost. Na stole mu leží několikasetstránková kniha jako Osudové okamžiky Československa, Tajná válka proti Židům, Jan Masaryk... „Občas se do nich začtu, je to zajímavé, víte...? Televize mě nebaví.“ Zažil toho od malička opravdu hodně, ani se to všechno nedá napsat. A že všechno, co přišlo, přijímal bez výčitek – o tom svědčí jeho vlídná tvář...

„Narodil jsem se na Podměstí v chalupě o jedné místnosti. K řece jsme měli kousek a za chalupou byl potok. Hned vedle bylo Venclovo zahradnictví, kde jsme s bráchou byli jako doma. Venclovi byli moc dobří lidé, chodili jsme k nim na jahody nebo na rybíz. To můj klukovský mládí bylo, myslím, zajímavější než mají děti dnes. Všechno bylo pestřejší – v létě na řece, v zimě na ledě, kousek dál byla kovárna, kam jsem chodil tahat měch a pozorovat kováře. Poněvadž jsme chodili bosí, každou chvíli jsme tam šlápli na něco horkého ... Hračky jsme neměli, byla válka a velká bída. Tak jsme si je dělali sami – na podzim draky, na Velikonoce klapacky, u potoka různé vodní stavby, každej kluk měl samozřejmě prak ... Mládí bylo veselé, je na co vzpomínat. Do školy jsem chodil v Kyšperku a učil nás pan učitel Vondra. Šel vždycky s třídou až do páté třídy, což byl výhodný způsob výuky, protože mohl za tu dobu poznat dobře děti i situaci v jejich rodinách. Po škole jsem s panem učitelem kamarádil, chodili jsme na procházky a povídali si. Na vysvědčení jsem míval jen tak tři jedničky – z chování, z tělocviku a ze zpěvu. Žádné výbornej žák jsem nebyl. Bavila mě fyzika, počty a rýsování. Zato kreslení, to byla hrůza, vždycky jsem dostal trojku, ať jsem se snažil, jak chtěl. Jednou jsem řekl kamarádovi, který uměl výborně kreslit: „Udělej mně výkres a já ti za to dám dvacet metrů izolovaného zvonkového drátu.“ No tak jo ... Jenže i za tenhle výkres mně učitel dal trojku, už jsem prostě byl zapsanej jako trojkař.

Ve druhé třídě v pololetí nám učitel Vondra dával vysvědčení, které museli rodiče doma podepsat a vrátilo se zpátky do školy. Já na to nějak zapomněl, a tak mě učitel poslal z vyučování domů za maminkou, aby to podepsala. Jenže maminka nebyla doma, tak jsem vlezl do baráku oknem. Na stole jsem vzal pero, namočil do kalamáře a pracně jsem se snažil napsat na vysvědčení: Holečková. Jenže já neuměl perem moc psát, protože ve škole jsme psali kamínkem na tabulku. A tak jsem za podpisem udělal kaňku. Sblížnul jsem ji a šel zpátky do školy. Ve škole kantor říká: „To psala maminka?“ A já na to: „Né, maminka nebyla doma, asi šla shánět živobytí, tak jsem to podepsal já!“ Vysvědčení mělo být podepsané, tak jsem ho podepsal, žejo?

Otec narukoval na frontu 1914 a vrátil se jako ruský legionář až v r. 1920. Jeli přes celou Sibiř až do Vladivostoku a odtud přes Japonsko domů do Čech. Na Sibiři jim dělalo ruské bolševické vojsko značné potíže. Chtěli, aby naši legionáři bojovali proti Menševikům, a s tím naši nechtěli mít nic společného. Viděl velký kus světa. Pracoval na dráze v dílně a pak v Jablonném v lomu. Maminka se starala o živobytí. V první válce nic nebylo – na potravinové lístky se nedalo nic sehnat, většina potravin se prošmelila anebo byla jen pro někoho. A protože maminka byla energická, šla s kyšperekými ženami protestovat na okres do Žamberka kvůli výdeji potravin. Byla ze 6 dětí a zemřela v 73 letech na rakovinu.

Po měšťance jsem šel do učení na automechanika do kolonie k panu Chmelíčkovi. Mně sice bavila víc elektrika, ale pan Chmelíček byl velice dobrý mistr – odborně i povahově. Zde jsem byl do r. 1934, kdy jsem nastoupil na vojnu. Pan mistr zemřel a paní mistrová mi napsala, že ruší živnost, takže jsem se po vojně neměl kam vrtnout. Už zde bylo velké politické napětí s Němcem, stavělo se opevnění, atd. Šel jsem tedy do Jablonného svářet „ježky“ – protitankové zátarasy. Asi po třech týdnech mi vzkázal pan Čamr z Kyšperka, jestli bych nechtěl jít k němu uvést do provozu autoopravnu. Žít jsem byl do r. 1939, kdy pan Čamr zemřel. Já ale nechtěl být dlouho zaměstnanec, táhlo mě to k vlastnímu podnikání. Osamostatnil jsem se a vyšli mně vstříc ze zámku. Můj dědeček byl totiž zahradníkem u Stubenbergů, a tak mi velkostatek výhodně pronajal místnosti v prostorách Nového dvora. V roce 1939 jsem se také ženil. Bylo mi 27 let, manželce 19. V tom věku má každý určité plány a ideály, čas ale vše vytváří jinak.

Po svatbě jsme bydleli krátký čas u mých rodičů na Orlici a já počal s úpravami prostor pro opravárenskou činnost v Novém dvoře. Tam jsem nechal upravit i jednu místnost pro bydlení. Manželka obdržela od rodičů 10.000 Kč a vybavení kuchyně. Peníze jsem použil na zakoupení soustruhu, stál 13.000. Bydlet v jedné místnosti, bez příslušenství, pro vodu chodit k pumpě, a to již s jedním

dítětem, to byly tvrdé podmínky. Žili jsme zde jeden a půl roku. Když zemřel nadlesní pan Neubert, nabídl mi pan hrabě přestěhování do uvolněných místností. Pan hrabě, aby nemusel narukovat, věnoval se zemědělství. Jednou mi řekl, že až bude po válce, pro nákladnou údržbu daruje zámek státu, a on že si postaví domek v Bažantnici, já abych prostory naproti dílně (nyní Unita) upravil na garáže, po válce že bude rozvoj motorismu. Vše ale dopadlo úplně jinak.

Zpočátku bylo pro dílnu málo práce. Povolení k jízdě měla jen vozidla k zásobování. Počátkem roku 1942 přišli z autoparku Hradec Králové, pobočka Kostelec n.O. (organizace zajišťující opravy vojenských vozidel), prohlédli si dílnu, na nic se celkem neptali, styk mezi autoparkem že bude zajišťovat verkmajstr (dílnský dozorce), náhradní díly že budou dodávat oni. Pro mne to bylo výhodnější než být totálně nasazen do nějaké fabriky zbrojního průmyslu. Do konce války se vystřídali čtyři dozorcí. Jeden z nich byl pěkný prevít - pražský Němec, zarytý nacist. V kanceláři jsem měl mapku, kam jsem zaznamenával podle našeho rozhlasu postup vojsk. Když hlásili, že německá armáda zaujala výhodné postavení, znamenalo to, že ustupují. Jednou se mě ptá, jak to vypadá a já jsem mu ukázal na mapku. „Ta mě nezajímá,“ řekl, „mě zajímají zprávy, co máte v šupletí!“ Já tam měl stručné poznámky, co hlásil Londýn. Musel se mi tam v mé nepřítomnosti hrabat.

Když už byli Rusáci na Nise, musel narukovat i on, a za něho nastoupil jiný. Jednou někdo klepe na okno, byl to on, ve vojenské polní uniformě. Vypadal unaveně, zřejmě utekl. Vešel dovnitř a říkal: „Zradili vůdce!“, „Zradili vůdce!“ Ač nikdy nekouřil, požádal mě o cigaretu a řekl mi: „Několikrát jsem vás mohl udat, už jen za ten poslech Londýna, ale neudělal jsem to. Víím, že na ty Rusáky čekáte, ale budete zklamán. Až přijdou, nebudete tady sedět vy, ale komisař a vy budete za pár šupů makat v dílně...“ Dopadlo to ještě hůř. V roce 1950 jsem musel dílnu uvolnit a přestěhovat se jako zaměstnanec komunálních služeb do nevyhovujících pracovních prostor.

Aby náš život neplynul jen v pohodě, o to se dokázal postarat náčelník traťové správy ČSD v Kyšperku, Ing. Klepl, kariérista a bezcharakterní člověk. V r. 1946 jsem žádal o stavební povolení ke stavbě domku. Bylo zjištěno, že pozemek, který mi byl přidělen, se nachází v prostorách určených jako veřejná zeleň. Plán zástavby vypracoval prof. Liebscher z Brna, takže bylo nutno požádat o výjimku. Jel se mnou Klepl. Prof. Liebscher se vyjádřil, že stavba domku není problém, protože nebude nijak narušen ráz prostředí. Cestou domů jsem musel měnit kolo u auta. Klepl mě při tom pozoroval a řekl, že by chtěl také takové auto. Přestože se prof. Liebscher vyjádřil kladně, má žádost byla zamítnuta. Po několika dnech jsem byl vyzván z ONV, abych si podal žádost o vý-

jimku. Zde jsem uspěl, ale s tím, že musím mít ještě schválení ze Zemského plánovacího úřadu. I zde jsem dostal razítko. Asi za tři dny jsem byl na okrese pro povolení, že mohu začít s úpravou pozemku. Dr. Doležálek měl právě telefon. Hovořil rozčileně. Poznal jsem, že mluví s Kleplem, který ho napadal jako nějakého kluka. Doležálek praštil telefonem a řekl mi: „S vaším sporem nechci již mít nic společného. Klepl je nebezpečný člověk!“ Veškeré náležitosti k povolení stavby vyřizoval stavitel B. Vojtěch. 25.2.1948 stavitel znárodnili, vládou byl vyhlášen dvouletý plán a se stavbou jsem mohl pokračovat jen formou brigád. 26. dubna 1948 jsem dostal nečitelně podepsaný příkaz k demolici. Stavba již byla ze 2/3 hotova. Známa, co byla u komunistů mi říkala: „Franto, pan inženýr na schůzi říkal, že stavba se bude bourat, tak kdo bude chtít, může si odtud vzít, co by se mu hodilo.“ Tou dobou mně zmizely traverzy, které jsem našel rozřezané u garáží ČSD. Když jsem to hlásil na SNB, říkali jen, že to je v pořádku. Prý na schůzi KSČ padl i návrh nechat Holečka dům dostavět a pak mu ho sebrat.

Od Okresního akčního výboru jsem dostal příspěp, že musím půjčit auto na cvičení Lidových milic. Auto jsem tedy půjčil, ale už se mi nevrátilo. Vozil se v něm Klepl a další komunisti. Tak jsem zašel na sekretariát KSČ, kde seděla známá, se kterou jsme jako děti v sousedství vyrůstali, a říkám jí: „Marie, mám prý zapomenout na auto, ale to se mně nechce!“ A ona na to: „Soudruhu Holečku, dám to přešetřit.“ A tím to zhaslo. Auto již měla KSČ. Podobné jednání a čistky Klepla a několika jeho lokajů odmítali i někteří straníci.

Psalo o mně i Rudé právo a Pochodeň: „Majitel autodílny v Kyšperku začal s černou stavbou. Byla mu nařízena demolice pro výstrahu všem, kdo by chtěli narušit dvouletý plán.“

Hned 25. února jsme měli v nočních hodinách domovní prohlídku. Čtyři zdejší občané, jeden mladý SNB a velitel četnické stanice – ten odmítl jít do bytu. Požádal jsem je, aby nerozžhali, že tam spí děti, tak si svítili baterkou po zemi, jaké máme koberce. Asi čekali nějaké peršany, ale my měli ty válečné, tkané z papírových motouzků. Tak odešli. Jeden se mi omluvil, že to měli nařízeno. Ráno chci telefonovat, ale pošty jsem se nedovolal. Tak tam zajdu a slečna u přepážky mi říká, že nás je pět, co nesmí spojit, a měl jsem o tom pomlčet. Dva dny jsem pak byl odpojen. Klepl, ten člověk, který za okupace chodil v bílých punčochách a tralaláku, byl schopen všeho.

V 50. letech jsem měl několik domovních prohlídek – bez povolení prokurátora. Vydávali nám z knihovny knihy, kterými třepali za rozevřené desky. Nevím, co čekali, že z nich vypadne. Byli jsme označeni za buržoazní rodinu, protože jsem měl na policiče sošku TGM a Beneše. Manželka je pak někdy schovala a já už je nikdy nenašel.

Naše manželství trvalo 61 let. Manželka zemřela v r. 2000, několik dnů před svými 80. narozeninami. Vychovali jsme čtyři děti – Frantu, Hanu, Martu a Jiřího. Když děti postupně dokončovaly základní školu, nastaly starosti s jejich budoucím povoláním. S posudkem, jaký jsem měl, se daly očekávat potíže: bývalý živnostník, člen národné strany, nezúčastňuje se veřejného života (nechodil jsem na oslavy 1. máje), stýká se s reálnými živly, atd. Jediná kladná poznámka byla, že naše rodina žije spořádaně.

Pro Frantu jsme podali žádost o 4leté studium na obchodní škole v Chocni. Tehdy jsem zašel za svým spolužákem Karlem Štovíčkem z Orlice, který tam vyučoval, a poprosil ho: „Karle, nějak tam kluka protlač, posudek bude pod psa, ale zkus to.“ Když jsem po přijímačkách, Franta přijel domů s brečením, že je neudělal. Manželka se jela do Chocně přesvědčit a zjistila, že je přijat na dvouletý obor. Karel mi pak řekl: „Šoupli jsme ho na dvouletou, ona je zpočátku na čtyřleté velká „úmrtnost“, takže ho pak prevedeme.“ A opravdu, Franta počátkem roku nastoupil do 4leté školy. Později, po několika zamítnutích pro nepříznivý posudek, vystudoval vysokou školu ekonomickou. Zemřel v nedožitých padesáti letech na rakovinu slinivky břišní.

Hana chtěla být původně švadlenou, ale rozhodli, že bude soustružnicí. Tak se vyučila, dodělala si průmyslovku a dlouhá léta pracovala jako mistrová v OEZ Sobkovice.

Marta měla od malička ráda malé děti. Ona si už hlídala v okolí, kde se co narodí, a už to vozila. Vychodila střední zdravotní školu v Litomyšli.

Jirka se narodil zdravý. V osmi letech, těsně po očkování proti obrně, onemocněl dětskou obrnou. V té době nebyli rodiče informováni, že po tomto očkování se má omezit fyzická námaha. Jirka byl sportovní typ,

foto: Tomáš Morkes

všude chtěl být první. Ve škole měli zrovna nějaké sportovní závody a druhý den jsme jeli do Čermné k rybníku, kde se také vydováděl. Dělal přesně to, čeho se měl vyvarovat. Večer si začal naříkat na velkou bolest hlavy a za krkem. Průběh jeho nemoci byl těžký. Postupně mu ochabovalo svalstvo a kvůli dýchání musel být v železných plících. Když se dostal z nejhoršího, byl převezen do Janských Lázní na rehabilitaci. Tam se naučil chodit pomocí berliček. V přestávkách, kdy jsme si jej brali domů, navštěvoval zdejší školu. Doučovat jej chodil pan učitel Kudláček, hodně se mu věnoval, takže během roku dokončil školní věk. Bylo nutno uvažovat o jeho budoucím vzdělání. Po jednání byl přijat v Jedličkově ústavu v Liberci, kde byla možnost výuky různých řemesel. V učilišti, kam je vozil autobus, získal v učební list v oboru elektro slaboproud. Po návratu domů jsme Jirku přihlásili na průmyslovou školu stejného zaměření v Lansškrouně. Navštívili jsme řadu podniků, ale jakmile uviděli francouzské hole, řekli jen, že podají zprávu – to znamenalo zase nic. Uspěli jsme až v ZPA Trutnov, kde měli zkušenosti se zdravotně postiženými. Byl zařazen do vývoje. V tu dobu jsme mu koupili Trabant s automatickou spojkou. To se mu úplně změnil život. Najednou byl pohyblivý, zajel si, kam chtěl. Nyní pracuje u svého kolegy jako vedoucí výroby ochranných systémů pro elektrárny.

V roce 1985 postihla manželku mozková příhoda. Postižení bylo značné a při propouštění z nemocnice mi lékař řekl, že její stav je na ústavní pobyt. To jsem zamítl a řekl, že to zkusím sám doma. Začalo každodenní cvičení – ruce, nohy, břišní svaly, řeč. Učili jsme se číst z dětského slabikáře. Její stav se postupně natolik zlepšil, že si s pomocí hole dokázala přecházet po bytě a později i na zahradě. Pak přišla druhá mrtvice a to už bylo horší. Musela ulehnout, byla bezmocná, nemohla mluvit, ale vnímala. Hana vařila jídlo, které se dalo mixovat, já ji po lžičkách krmil. To již k nám docházely sestřičky z Charity. Byla to vydatná pomoc. V roce 2000 ji postihla třetí mrtvice a to už byl konec života.

Nyní jsem starý člověk se značnými pohybovými potížemi. V domě žiji sám, ale nejsem opuštěný. Děti i vnuci, i když žijí vzdáleně, několikrát v roce za mnou přijíždějí, telefonujeme si ... Hanka, která žije v Letohradě, za mnou denně chodí a zajišťuje vše potřebné. Večer, když jsem sám, uvařím si kafe, k tomu jednu cigaretu a vzpomínám ... Nejráději na léta ve věku od 16 do 22 let, kdy jsem byl mladý, zdravý, slušně vydělával, měl řadu přátel, kteří již nežijí ... A rád si na jaře sednu pod rozkvetlý strom a pozoruji, jak se vše probouzí k životu ... Svě jsem si už prožil a ten zbytek nechávám na Osudu ...“

V příštím čísle bude pan Holeček vzpomínat na válečné události v Letohradě (Kyšperku).

Souvislost lidského vědomí

Lidské dějiny se nám mohou jevit jako nesmírný a nepřetržitý proud, který se valí z neznáma do neznáma, po všech cestách země; nezahledáme jeho začátek a nevidíme lidským očima jeho konec. Jeho nosným a spojujícím živlem je čas, čas ustavičně proměnlivý a uplývající. Je to táž látka, z které jsou utvořeny okamžiky, dni a věky dávno minulé, a z které jsou utvořeny okamžiky, dni a léta našich vlastních životů; látka nehmotná a nezachytitelná, nepodléhající naší vůli. Nic nám nepomůže, zapovíme-li si v jejím toku jakýkoli pohyb, nebo nemáme-li odvahu a chuť k jakémukoli pohybu: čas plyne okolo naší nehybnosti, a najednou si všimneme, že to byla nehybnost jenom zdánlivá; že už nejsme na stejném místě, že se mnoho změnilo nejenom okolo nás, ale i v nás samých.

Postoj člověka, který rozjímá ze svého okamžiku v čase nad proudem dějin, má nehybnost jenom zdánlivou. Jeho kontemplace nemůže být zcela trpná a jenom jaksi vizuální; člověk se nemůže jenom neúčastně dívat, aniž by sám něco necítil, aby se v něm samém nedělo něco, co ho neznatelně mění. Nemůže se ubránit vnitřní účasti, čím dál tím hlubší; nemůže stát zcela mimo proud, jako na břehu nějaké řeky.

Začne v něm rozeznávat pohyby, děje a tváře, doléhají k němu hlasy. Jsou to tváře a hlasy živých bytostí, hlasy a tváře těch, o kterých mu říkali, že dávno zpuchřeli v zemi, rozplynuly se v dýmu, obrátili se v nepaměť a v nic.

Chodíce po některých cestách máme pocit že klademe nohy do smazaných slépějích těch, kteří tudy šli před staletími za svým osudem; obzory a obrysy jistých krajin se nám zdají být utvářeny jaksi zevnitř; nejenom rukou, ale slovem, myšlením a citěním těch, kteří v nich kdysi žili.

Avšak mnohde jinde se prostírají místa jakoby neobydlená, z kterých odvanul vítr a smazal čas všechny stopy, která se zdají širým hrobem lidské paměti, ba o která jako by lidská paměť nebyla nikdy zavádila: obraz nebytí a prázdnoty, mrazivý závan pochybnosti a nicoty: samota, která odpovídá naší samotě vlastní, prázdným místům našeho vlastního života

Dokud jsme živi, dokud je v nás něco živého, nemůžeme zůstat jenom pouhými diváky lidských dějin a lidských osudů. Nemůžeme stát docela mimo proud, jako před nějakou lhostejnou podívanou, která se nás netýká. Naše situace v čase má dvojitý pól: místo hluboké vnitřní samoty, které za nás nemůže zaujmout nikdo jiný, a potřebu účastenství širšího a vyššího, mimoosobního a nadoosobního.

Jan Čep

Foto: JUDr. Lubomír Vrtátko

Staré irské požehnání

Nechť se před vámi otevírá stále volná cesta.

Nechť máte vítr stále v zádech.

Nechť vám do tváří stále svítí teplé slunce.

Nechť vaše pole stále jemně zkrápí déšť.

A dokud se znovu nesetkáme, nechť vás Bůh ochraňuje ve své dlani.

Amen.

Vlídna povzbuzení na měsíc

Musíme být velmi smělí, abychom se odvážili být sebou samými!

Eugène Delacroix

Starost, jak vypadáme v očích druhých lidí, může přerůst v posedlost. Pokud si však vážíme sami sebe, nebojíme se názoru ostatních. Jsou pro nás oči lidí zrcadly, v nichž se hledáme, nebo jsou okny, v nichž se můžeme dotknout ducha druhých lidí? Skutečný život jiného člověka nikdy nepoznáme, ale můžeme si být jisti, že se od našeho příliš neliší. Druzí lidé bojují s pokušeními a vydávají se napospas nejistotě stejně jako my. Každý z nás chce samozřejmě být respektován a milován lidmi, na kterých mu záleží a chce být přijímán jako spolupracovník na cestě životem. Ale to všechno závisí na našem vnitřním růstu, na našich vnitřních postojích. Naše štěstí začíná v našem nitru.

Jsou pro mě oči lidí jen zrcadly, do nichž s obavou nahlížím?

Není moje radost zcela závislá na tom, jak mě druzí posuzují?

Josef Schultz

Přestože si to ani neuvědomujeme, vyplňujeme důležitá místa v životech druhých lidí. Jsou to fajn lidi, kteří jsou vždycky na svém místě, na které se dá spolehnout v důležitých maličkostech. Lidé, kteří nás učí, přinášejí nám pozhnání, povzbuzují nás, podporují a povznášejí v naší každodennosti. Neříkáme jim to. Nevím proč, ale neděláme to.

A my samozřejmě takovou úlohu plníme taky. Jsou lidé, kteří na nás závisejí, sledují nás, učí se a berou si od nás. A my to nevíme. Nešetřete sebou.

Třeba se vám nikdy nedostane důkazů vaší důležitosti, ale jste důležitější, než si myslíte.

Robert Fulghum

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

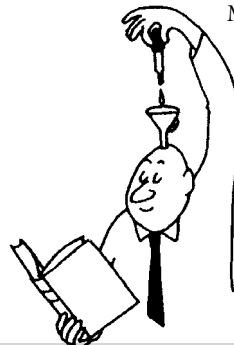
sobota 14.1. 18 h. Mistrovice
neděle 15.1. 2. v mezidobí
7.15 h. Letohrad 1 Sam 3,3b-10.19
8.45 h. Lukavice Ž 40
10.15 h. Orlice 1 Kor 6,13-20
J 1,35-42

sobota 21.1. 18 h. Lukavice
neděle 22.1. 3. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Jon 3,1-5.10
8.45 h. Mistrovice Ž 25
10.15 h. Orlice 1 Kor 7,29-31
Mk 1,14-20

sobota 28.1. 18 h. Mistrovice
neděle 29.1. 4. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Dt 18,15-20
8.45 h. Lukavice Ž 95
10.15 h. Orlice 1 Kor 7,32-35
Mk 1, 21b-28

sobota 4.2. 18 h. Lukavice
neděle 5.2. 5. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Job 7,1-4.6-7
8.45 h. Mistrovice Ž 147
10.15 h. Orlice 1 Kor 9,16-19.22-23
Mk 1,29-39

sobota 11.2. 18 h. Mistrovice
neděle 12.2. 6. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Lv 13,1-2.45-46
8.45 h. Lukavice Ž 32
10.15 h. Orlice 1 Kor 10,31-11,1
Mk 1,40-45

Ok nko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, E-mail: ivamarkova@tiscali.cz

Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741